

Narodni List

Glasiło narodne stranke za Štajersko.

Izhaja vsak petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Vse pošiljave (dopisi, reklamacije, vprašanja i. t. d.) je pošiljati na naslov: «Narodni List» v Celju. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste. — Stane do novega leta 1 K.

Oglasi se računajo tistopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za enkrat, dvakrat, ozir. trikrat, za večkrat znatno znižane cene. Plačevati je pristojbina za oglase po pošti na naslov: «Narodni List» v Celju. — Posamezna številka stane 10 vin.

Ustanovni shod narodne stranke dne 8. decembra 1906.

8. december 1906 postane mejnik v politični zgodovini slovenskega naroda na Štajerskem, mejnik med dobo splošne politične zmedenosti, nesigurnosti, nejasnih ciljev in med novo, prihajajočo dobo zdravega, krepkega, enotnega in organiziranega dela za vseobči napredek štajerskih Slovencev. 8. december 1906 je pokazal, da so si ideje, da so si zdrave misli narodne stranke priborile v kratki dobi dveh mesecev v nepričakovano velikem obsegu tla na slovenskem Štajerskem. Splošni utis pri vseh zborovalcih je bil, da so si bili svesti in da so bili v dno duše prepričani, da je prodrla ideja narodne stranke mogočno med narod in da treba vse sile zastaviti v to, da stranka napreduje, da se širi po slovenskem Štajerju. «Led je prebit — in zdaj treba naprej!» Tako je vzkliknil predsednik ob koncu zborovanja in zborovalci so čutili globoko resnico teh besed. 8. december je bil praznik in bil je delavnik ob enem. Velik praznik, praznik preporoda štajerskih Slovencev, a obenem eden največjih političnih delavnikov izza zadnjih desetletij. Leta in leta sem ni sklicalo naše dosedajno politično vodstvo shoda, na katerem bi se bilo s toliko resnostjo, s toliko vztrajnostjo in s takšnim zanimanjem razpravljalo o predmetih, tako važnih za štajerske Slovence, kakor se je to vršilo na ustanovnem shodu narodne stranke.

350 do 400 ljudi je bilo zbranih dopoldne v dvorani «Narodnega doma» v Celju in vsi so vztrajali od 10. ure pa do dveh popoldne. Takrat so se morali moške iz oddaljenih krajev odpeljati, a ko se je zborovanje ob 3. uri nadaljevalo, je bilo od te pa do pol sedme ure zvečer, ko se je shod končal, navzočih še vedno do 250 ljudi.

In to ni bila zbobnana, od vseh vetrov prignana masa, to so bili moške, ki so iz lastne volje prišli na velevažni shod, moške razumni, in zastopniki vseh stanov ter vseh krajev. Z mirno vestjo trdimo, da ni bilo okraja slovenske Štajerske, kateri bi ne bil zastopan in s posebnim veseljem smo opazili, da so prišli vrli moške-kmetovalci celo od slovensko-nemške meje, kakor od Sv. Križa nad Mariborom. Stanovi so bili zastopani vsi, v posebno lepem številu baš slovenski kmetovalci.

In niso bili to ljudje, da bi bili na komando govornikom vpili «Živijo» ali slava, ampak trezni moške, ki so pretehtali vsako besedo. Bili so moške, ki jih je vse prešinjala zavest, da imajo skupne cilje pred očmi. To se je pokazalo baš v občevanju, ki je bilo nad vse pristrčno. Kmetovalec in razumnik — delavec in trgovec — vse je občevalo med seboj neprisiljeno, s prav ginljivo pristrčnostjo.

8. december 1906 ostane v neizbrisnem spominu vsakomur, ki je s celo dušo prisostvoval zborovanju. Ta dan pa je tudi pridobil narodni

stvari, narodnemu napredku na Štajerskem nešteto mož, ki bodo vse svoje sile zastavili v prosep splošnega napredka slovenskega naroda.

Narodna stranka je vstala, je razvila svoje mlade sile — in živeła narodna stranka!

Podajemo v glavnih potezah poročilo o shodu, povdarjajoč, da bomo posamezne važnejše govore priobčili v prihodnjih številkah našega lista dobesedno.

Ob 10. uri dopoldne je otvoril predsednik pripravljalnega odbora, g. dr. Vekoslav Kukec, zborovanje in v pristrčnih besedah pozdravil moške, ki so prišli, da ustvarijo enotno zastopstvo naroda in da položijo temelj bodočemu smotrenemu delovanju narodne stranke.

Nato so se izvolili na predlog g. dr. Stikerja za predsednika shoda g. dr. Vekoslav Kukec, za I. podpredsednika g. Benjamin Kunej iz Brežic, za II. podpredsednika g. nadučitelj Fran Kocbek iz Gornjegagrada, za zapisnikarja pa gosp. prof. dr. Anton Dolar iz Celja.

Nato je podal g. dr. Kukec v podrobnih potezah dosedajno delovanje pripravljalnega odbora ter je pojasnjeval stališče narodne stranke napram posameznim splošnim in važnim dnevnim vprašanjem. Povdarjal je, da je ustanovitev narodne stranke nujna potreba štajerskih Slovencev, da dobe konečno neko zastopstvo v političnem življenju. Narodna stranka za Štajersko se je rodila iz posebnih razmer štajerskih Slovencev, ni nikakšna podružnica ali filijalka katerekoli druge slovenske stranke. Ustvarilo smo si svoje mnenje in naziranje o strankarskem boju na Kranjskem in moramo izjaviti, da strankarstvo, v kolikor se je gibalo v dostojnih mejah, narodu ni škodovalo, marveč da imata narodnonapredna in tudi slovenska ljudska stranka zapisati marsikak uspeh za dobrobit in napredek slovenskega naroda. Da bi se pa iz dejstva, da prehajajo oblike boja med obema strankama na polje osebnosti in mnogokrat politične nedostojnosti, sklepalo, da je ustanovitev kakšne stranke škodljiva, to bi bilo naravnost pogubonosno. Govornik je nadalje izjavljal, da so bili dosedajni napadi na narodno stranko, kakor da je brezverska, da hoče križ vreči iz šole in molitve ter procesije odpraviti, zlobno zavijanje in da takšni napadi pač nikdar ne morejo delati časti katoliški veri in katoliškemu časopisju. Narodna stranka stoji trdno na stališču, da se v verske zadeve ne mara vtikati, da bo pa vedno odločno obsojala zlorabo verskih čutil. Glede poslancev izjavlja, da se smatrajo ti za nekakšne voditelje naroda, da pa kot taki vse premalo pridejo z istim v stike, in da na drugi strani hočejo biti nedotakljivi, ki jih volja ljudstva nič ne briga. Zato treba povdarjati, da mora biti poslanec odgovoren ljudstvu za svoja dejanja, in da morajo na drugi strani poslanci, ker imajo v Gradcu in na Dunaju malenkostne uspehe, delovati z vsemi močmi med narodom ter ostati z ljudstvom v ozkem stiku. V zadevi volilne reforme (preosnove)

niso storili slovenski poslanci v polni meri svoje dolžnosti in so sokrivi, da so Slovenci, osobito koroški, tako krivično prikrajšani. Nasproti Nemcem zavzema stranka stališče, da obsoja ponemčevalne težnje, bodisi potom šol, bodisi potom uradov ali časopisja, in da bode nasproti pogubnemu prodiranju Nemštva postavila krepko, organizirano delo za gospodarsko ojačenje, za čim višjo izobrazbo ljudstva in uspešno vzbujanje narodne zavesti. Največji pogoj za napredek v izobrazbi ljudstva vidi stranka v dobri ljudski šoli, katere popolni uspeh pa je odvisen od dobrega, zavednega učiteljstva. Zato stoji stranka kot prijateljica ob strani slovenskega učiteljstva in bode z vsemi močmi delovala na to, da se okrepi učiteljski stan in da se mu gmotno opomore. Tudi v uradništvu vidi stranka krepko oporo za slovenski narod in bo z vsemi silami pospeševala napredek, združevanje slovenskega uradništva in ga bo varovala pred pogubnim vplivom nemške vlade. K vsaki točki svojih izvajanj je stavil govornik resolucije, katere so se kot sklepi stranke soglasno in z navdušenjem sprejele. Prijavljamo jih na drugem mestu.

Kot druga točka se je obravnaval predmet «narodna stranka in narodna šola». V zanimivih, mestoma vzvišenih besedah je gospod nadučitelj Vekoslav Strmšek podal sledeče stališče: Narodna stranka, kot stranka svobodomiselnih in značajnih Slovencev, mora podpirati šolstvo vsestransko, ker le se potom naobrazbe izgoji značaj in svobodomiselnost. Stranka bo torej z vsemi močmi delovala, da se popolnijo ljudske šole, da se nam dajo potrebne srednje šole in da dobimo končno tudi svoje vseučilišče. Ustanoviti se pa morajo tudi stanovske šole, kakor kmetijske in obrtne. Vse šolstvo mora biti na narodni podlagi, ker se more človek le v maternem jeziku pravilno izobraziti. Ker pa morejo značaje vzgajati le značaji, značaji se pa razvijajo v svobodi in neodvisnosti, skrbela bo narodna stranka, da se slovensko učiteljstvo kolikor mogoče osvobodi od nepotrebnega birokratizma in drugih vplivov ter da se istemu zboljša gmotno stanje. Trudila se bo, da se čimprej osnuje posebni dež. šolski svet za slovenske štajerske šole. Dasi bo pa stranka delovala za svobodo učiteljstva in šole, ne bo nikdar delovala proti resničnemu verskemu pouku. Ona ne bo odstranjala križev in molitve iz šole, temveč želi, da se vzgajajo v naših šolah resnično pobožni, pa značajni Slovenci. Glede nemščine zavzema stranka stališče, da se ista sme na naših šolah poučevati, a ne na škodo drugih predmetov.

G. učitelj Voglar iz Celja je na to stavil resolucije glede nemščine v ljudskih šolah, prof. dr. Dolar pa glede šolstva sploh. Vse prijavljamo v drugem članku. Razgovora glede nemščine se je udeležil tudi g. nadučitelj Brinar iz Gotovelj, ki je povdarjal, da je tudi on bil nekaj velik nasprotnik nemščine v ljudski šoli, da je pa po življenju med ljudstvom prišel do prepričanja, da se treba približati ljudstvu. Naj se poučuje nemščina, a poučujejo jo naj naši učitelji, in ni se

Somišljeniki! „Narodni List“ naj roma od soseda do soseda!

nam bati ponemčevanja. Isto stališče je zavzemal g. nadučitelj Armin Gradišnik iz Celja ter g. Novak iz Slov. Bistrice.

O kmetijstvu je v krasnem govoru razpravljal g. dr. Anton Božič. Razmotrival je vzroke propadanja kmetijstva in način, kako bi se dalo dvigniti kmetijski stan do stalnega napredka. Govor priobčimo. V razgovor o tej točki so posegli gg. Robnik, ki je govoril o prehajanju slovenske zemlje v tuje roke, g. Zidarn, ki je omenjal primanjčevanje kmetijskih delavcev, nadalje g. Fridrich, veleposestnik v Kasasah pri Petrovčah; ta je v daljšem, stvarnem razmotrivanju dopolnil izvajanja poročevalca; govoril je o ureditvi davkov, o bremenu šolskih stavb, h katerim bi naj pripomagala dežela in država, o znižanju stalne vojske in o marsikateri drugi za kmetijski stan važni zadevi. Znani strokovnjak v zadrugi, ravnatelj gosp. Franjo Jošt je v toplih besedah priporočal predlog poročevalca gospoda dr. Božiča, naj bi se pri snovanju zadrug, posebej kmetijskih, vsikdar oziralo na domačo osrednjo Zadrugo Zvezo v Celju. Osvobodimo se od vpliva iz Gradca, a pustimo tudi zadrugo zvezo onstran Save, da deluje v svojem delokrogu; delajmo v svojih razmerah skupno z domačimi zavodi. Sprejela se je nato resolucija o kmetijstvu.

Ob dveh popoldne se je zborovanje za eno uro v svrhu obeda prekinilo. Med obedom so se udeleženci v prisrčnem občevarju medsebojno spoznavali.

Točno ob tretji uri se je zborovanje začelo nadaljevati. Urednik Vekoslav Spindler je podal načrt organizacijskih pravil, kakor ga je sporazumno s pripravljalnimi odborom izdelal. Načrt se je v celoti sprejel. Določilo se je, da se ima ustvariti začasno 26 okrajnih organizacij. Podrobni načrt pravil ter okrajev objavimo v prihodnji številki.

Zatem je g. dr. Jos. Karlovšek v navdušenih besedah razpravljal o stališču narodne stranke napram trgovstvu. Razmotrival je, zakaj imajo nemški trgovci tako velik vpliv in kako bi si naj tudi mi Slovenci ustvarili pogoje za pomnoženje našega slovenskega kapitala. Tudi k temu vprašanju je ustanovni shod v posebni resoluciji zavzel svoje stališče.

O glasilu stranke «Narodni List» je podal g. dr. Ljudevit Stiker zanimivo poročilo. Razlagal je njega rojstvo, težkoče glede tiskarne in o tem, da se preseli list še ta mesec v Celje. Razmotrival je denarno stanje, želeč, da se stranka resno bavi s vprašanjem, kako gmotno podpreti delovanje strankinega glasila. Predlaga v to svrhu ustanovitev štajerskega narodnega sklada. Predlog glede lista in glede narodnega sklada se sprejme.

Pri točki o gmotnem vprašanju se je oglasil tudi g. dr. Rihard Karba iz Vranskega ter povdarjal, da si mora vsakdo biti svest, da strankino delovanje zahteva ogromnih žrtev in da se tudi list mora gmotno ojačiti. Zato mora vsakteri strankini pristaš delovati na to, da pride čim več v narodni sklad. K isti točki je govoril tudi gospod Vekoslav Strmšek. — G. Jakob Zadravec iz Središča je povdarjal, da je stališče lista, da sprejema inserate samo od slovenskih tvrdk, nepraktično in da se narodni stvari prav nič ne škoduje, če se sprejemajo inserati tudi od nepristranskih tujenarodnih tvrdk, seveda nikdar od nemških na slovenskem ozemlju.

O stališču narodne stranke napram delavstvu je razmotrival v lepem, stvarnem govoru, ki ga podamo v prihodnji številki, gosp. dr. Gosak, odvetniški kandidat v Celju; podal je v kratkih potezah zgodovino delavskega gibanja ter pojasnil stališče narodne stranke napram posameznim zahtevam delavstva. Tozadevni sklep se je soglasno sprejel.

O obrtništvu je govoril g. Ivan Rebek iz Celja. Podal je mnogo novih misli o tem, kako okrepiti slovensko obrt, kako pomoči obrtništvu do strokovne izobrazbe, kako mu dati opore v samopomoči po stanovskih zadrugah, kako urediti obrtni kredit ter konečno, kako izrabit naravne sile na naši zemlji za slovensko industrijo ali ali veliko obrt. Razgovora o tej točki se je udeležil g. Jakob Zadravec iz Središča, ki je povdarjal, kako so obrtne zadruge po svojem današnjem

ustroju, brezpomembne; imele bi svoj delokrog zmanjšati ter ustvariti bi se imela obrtna zadruga zveza za slovensko Štajersko. Resolucija glede obrtništva se je soglasno sprejela.

Vsled pozne ure — bilo je že pol sedem zvečer — se je moralo zborovanje zaključiti. Občudovanja vredni vstrajnosti zborovalcev, ki so mogli ostati še pri popoldanskem zborovanju, se nismo mogli dovolj načuditi. Videlo se je, da bi bili hoteli mnogi se razgovarjati o tako važnih stvareh še dalje. To bodi narodni stranki znamenje, da so pogoji za resna, stvarna razmotrivanja o tako važnih predmetih med narodom dani.

H koncu se je predsednik shoda še enkrat iskreno zahvalil navzočim, želeč, da bi 8. dec. 1906 prinesel obilo dobrega, plemenitega sadu za slovensko ljudstvo na Štajerskem. G. dr. Karba se je v imenu zborovalcev zahvalil pripravljalnemu odboru in posebej predsedniku shoda g. dr. Vek. Kukovcu, ki je tako požrtvovalno celi dan vztrajal v vodstvu shoda. Z navdušenjem so zapustili zborovalci dvorano.

Tako je minil velepomembni 8. december, narodni praznik in narodni delavnik!

Sklepi ali resolucije, sklenjene na ustanovnem zborovanju narodne stranke dne 8. decembra 1906.

Kakor omenjamamo v uvodnem poročilu, se je dotaknil g. dr. Kukovec v svojem govoru kolikor mogoče vseh najvažnejših vprašanj, ki pridejo v bližnji bodočnosti za narodno stranko v poštev. K vsakemu posameznemu vprašanju je koncem svojih izvajanj stavil resolucije, v katerih se določa stališče narodne stranke. Resolucije, katere je predlagal in katere so zborovalci soglasno kot sklepe sprejeli, so sledeči:

1. Narodna stranka in Nemci.

Narodna stranka za Štajersko najostreje obsoja poskuse nemških sodeželanov, da bi spodnje Štajersko umetno ponemčili, zlasti s ponemčevanjem slovenske mladine v šoli in ponemčujočim postopanjem javnih uradnikov ter bode stranka vodila neizprosno boj zoper vsako ponemčevanje.

Narodna stranka pa vidi najuspešnejše sredstvo za ohranitev in utrjenje Slovenstva na Štajerskem v pospeševanju napredka Slovencev v vseh gospodarskih strokah, v splošni izobrazbi naroda in vzbujanju krepke narodne zavesti ter se hoče posluževati pri svojem tozadevnem delovanju vseh zakonito pripustnih sredstev.

2. Narodna stranka in narodni svet.

Danes navzoči zaupniki sklenejo sodelovanje narodne stranke pri narodnem svetu, katerega ustanovitev so sklenili štajerski slovenski poslanci dne 25. novembra 1906. Pri kakih drugih skupnih odborih bi pa mogla narodna stranka le v toliko sodelovati, v kolikor bi skupne naprave ne poskusile stranke ovirati v izvrševanju njenega programa.

3. Narodna stranka in poslanci.

Z ozirom na pičle uspehe, katere morejo slovenski štajerski poslanci doseči v Gradcu in na Dunaju, naj narodna stranka v bodoče podpira pri volitvah le takšne kandidate, o katerih se da pričakovati, da bodo poleg izvrševanja njih dožnosti v zakonodajnih zborih požrtvovalno in vztrajno politično delovali tudi med narodom samim.

4. Odgovornost poslancev narodu.

Poslanci, voljeni na podlagi programa narodne stranke, so za svoje postopanje kot poslanci stranki odgovorni ter so dolžni odložiti poslansko čast, ako strankin glavni odbor ali občni zbor to sklene.

5. Narodna stranka in volilna preosnova.

Narodna stranka za Štajersko smatra spremembo volilnega reda za državni zbor za dovr-

šeno dejstvo. Z ogorčenjem povdarja, da je po isti slovenski živelj na Štajerskem z ozirom na svojo davčno moč in gospodarski in kulturni pomen slovenskega dela štajerske dežele v razmerju nasproti nemškim sodeželanom krivično prikrajšan in da je slov. meščanstvo oropano vsakega zastopstva. Z ozirom na slednje dejstvo, smatra stranka za dolžnost vsakterega bodočega poslanca voljenega iz kmetskih občin, da enakomerno zastopa pravične zahteve vseh slojev prebivalstva. Zbor pa obenem izraža z obžalovanjem svoje prepričanje, da slovenski poslanci v zadevi volilne reforme niso izpolnili v prilog Slovincem svoje dolžnosti v oni meri, kakor bi bili mogli in morali.

6. Narodna stranka in vera.

Narodna stranka za Štajersko zavrača obdolžitve, da namerava v katerikoli oziru verskemu čutu štajerskega slovenskega naroda nasprotovati ali istega omajati.

7. Narodna stranka in učiteljstvo.

Z ozirom na veliko važnost šolstva za narodni napredek izražajo zaupniki narodne stranke mnenje, da je nujno potrebno, da se posvečuje večja pozornost vzgoji učiteljskega naraščaja ter treba v ta namen doseči gmotno podporo v omogočenje študij učiteljskim kandidatom. Iz ravno istega razloga se smatra kot narodni stvari koristno, da bi vsaj eden izmed državnih in deželnih poslancev bil ob enem strokovnjak v šolstvu in sicer po poklicu učitelj. Zboljšanje gmotnega stanja učiteljstva smatra narodna stranka ne le kot opravičeno, ampak tudi iz narodnega stališča kot potrebno.

8. Narodna stranka in uradništvo.

Shod zaupnikov narodne stranke pozdravlja združitev slovenskega uradništva ter naroča glavnemu odboru, naj podpira ustanovitev slovenske uradniške organizacije, zbor zaupnikov pa tudi izraža željo, da dobi stranka v slovenskem uradništvu krepko oporo v delu za napredek štajerskih Slovencev.

Narodna stranka in narodna šola.

O tem zanimivem predmetu je govoril v krasnih besedah g. nadučitelj Vekoslav Strmšek. Glavne misli njegovega govora podajemo na drugem mestu, celotni govor pa objavimo v eni prihodnjih števil. Ob sklepu te točke so se glede šolstva na predlog gosp. profesorja dr. Dolarja iz Celja sprejeli sledeči sklepi:

1. Narodna stranka hoče šolstvo vsestransko podpirati in zahteva, da je vse šolstvo izgrajeno na narodni poolagi in da se ustanovi toliko in takih del, da dobi vsak Slovenec svojemu stanu potrebno naobrazbo na domačih šolah. Stranka hoče delovati na to, da se osnuje za slovensko šolstvo na Štajerskem posebni deželni šolski svet in slovensko učiteljsiše.

2. Glede srednjega šolstva izjavljamo, da število Slovincem namenjenih srednjih šol ne zadošča in da tudi njih notranji ustroj nikakor ne ustreza našim razmeram. — Odločno zahtevamo, da se srednje šolstvo jednotno uredi po vseh slovenskih srednjih šolah, da so toraj naše gimnazijske vzporednice jednako ustrojene kakor na Kranjskem. — Posebno zahtevamo, da se čim prej reši v našem zmislu celjsko gimnazijsko vprašanje, da se napravi konec temu brezprimernemu provizoriju in da se s prihodnjim šolskim letom otvori peti razred in tako stopnjevaje zavod izpopolni v višjo gimnazijo, za kar so že davno vsi pogoji dani.

Nadalje zahtevamo, da se na deželni gimnaziji v Ptujju otvorijo slovenske vzporednice, istotako na realki v Mariboru, dokler se v najbližji bodočnosti ne ustanovi samostojna slovenska realka. Opozarjamo slovenske stariše, naj pošiljajo v večjem številu svoje sinove v realko, kakor se je to doslej godilo. Obiskovanje srednjih šol naj se omogoča tudi revnim, nadarjenim dijakom z ustanovitvijo dijaških domov, dijaških kuhinj in dijaških štipendij, v kateri namen maj tudi dežela primerno prispeva.

Sploh pa hočemo delati na to, da se v najkrajšem času začne velika skupna vseslovenska akcija, ki naj spravi vse srednje šolstvo, posebno učiteljska po vsem Slovenskem za odločen korak naprej, da se postavi na narodno podlago, kjer bo izključno materinščina učni jezik v vseh razredih in v vseh predmetih. Vsako polovičarstvo v tem oziru odločno odklanjamo. Jeziki naših sosedov, nemščina, hrvaščina, laščina, naj se poučujejo različno po deželah kot učni predmeti in sicer v taki meri, da dijak popolnoma ovlada dotični jezik in njegovo moderno (novodobno) slovstvo.

Takšnemu narodnemu srednjemu šolstvu sledi potem kot organični (bistveni) zaključek slovensko vseučilišče, ki je ne le upravičeno, kakor je vlada lani sama priznala, temveč tudi neobhodno potrebno, če hočemo živeti samostojno kulturno (prosvetno) življenje. Kot prvi začetek pa se naj takoj ustanovi pravna fakulteta v Ljubljani.

Nemški jezik v ljudskih šolah.

V razgovor o točki narodna stranka in narodna šola je posegel tudi gosp. učitelj Voglar iz Celja ter je podal zborovalcem zaključke, do katerih so prišli strokovnjaki v šolstvu po šesturnem posvetovanju dne 2. decembra t. l. na sestanku, ki ga je v to svrhu sklical pripravljalni odbor narodne stranke. Nekateri sklepi tega posvetovanja morajo iz političnih ozirov ostati začasno tajni, glavne sklepe pa, posebej onega glede pouka nemščine v ljudski šoli, je sklenil pripravljalni odbor spraviti na dnevni red zborovanja. Ustanovni zbor narodne stranke je v soglasju odobril sklep, ki ga je v imenu pripravljalnega odbora predlagal g. Voglar:

Z ozirom na različne nazore o učenju jezikov v ljudski šoli zavzame narodna stranka za Štajersko po temeljitem posvetovanju z večaki iz šolstva sledeče stališče:

Vsak pouk in seveda tudi ljudskošolski pouk mora biti, da se dosežejo uspehi, urejen brez-pogojno in izključno na podlagi materinskega jezika otrok in zahteva narodna stranka, da se to načelo na Sp. Štajerskem z vso doslednostjo in povsod uveljavi.

Poduk v predmetih ljudske šole, ki je urejen na podlagi otrokom nerazumljivega nemškega jezika, smatramo za nesrečo in pogubo slovenskih otrok in za prokletstvo za naš narod. Ustanavljanju takih šol se mora narodna stranka z vsemi močmi ustavljati. V ostalem pa narodna stranka učenju nemščine nikakor ni nasprotna, ampak izraža svoje mnenje, da je dobro, ako se v primeri obliki ugodni ljudstvu glede želje, da se otroci naučijo tudi nemškega jezika. V ta namen naj slovenski učitelji učijo slovensko decem nemškega jezika, ne pa Slovencem sovražni nemški učitelji.

Z geslom »več nemščine« mora iti vsopredno tudi klic »več narodne zavesti in več narodnega ponosa«. Narodna stranka izjavlja na podlagi izjav izkušenih strokovnjakov, da se po sedaj za slovenske šole na Štajerskem veljavnem učnem načrtu in učnem redu slovenski otroci v slovenskih šolah lahko do osmega šolskega leta naučijo nemščine popolnoma, ako se nemški jezik od tretjega šolskega leta naprej poučuje po novem tako zvanem analitičnem načinu na podlagi Schreiner-Bezjakovih vadnic. Narodna stranka odklanja odločno tudi takozvane dvojezične ali utrakvistične šole, na katerih se nekaj predmetov uči v slovenskem, nekaj pa v nemškem jeziku, ali pa kjer se v prvih razredih uči vse v slovenskem, v višjih razredih pa vse v nemškem jeziku. Narodna stranka je odločno proti temu, da bi se četudi samo v enem, na priliko najvišjem šolskem razredu upeljal pouk v vseh predmetih v nemškem jeziku. Pač pa je pripustno, da se na višji stopnji ljudske šole nemški jezik goji na tak način, da se ponavlja tvarina iz računstva, zemljepisja in zgodovine tudi v nemškem jeziku, da pridobijo otroci več vaje v praktični rabi nemškega jezika.

Dolžnost vseh olikanih Slovencev je ljudstvo potčevati ob vsaki priliki, da je to edino prava pot, kako se reši vprašanje o učenju nemškega jezika brez škode za napredek otrok v vzgoji. Da

se ljudstvo prepriča, da se otroci po sedanjem učnem načrtu v slovenskih šolah naučijo dovolj nemški, naj se posebno v krajih, kjer se zahteva več nemščine, priprajo roditeljski večeri, pri katerih naj učitelji stariše v zadevi nemščine poučijo, naj se pa tudi ob sklepu šolskega leta prirejajo javne veselice šolske mladine, pri katerih pokažejo otroci javno uspehe šolskega poduka v vseh predmetih in tudi glede nemškega jezika. Ves poduk naj se sploh uredi v tem smislu, da učitelj pride v stiko tudi s stariši otrok. Učitelji naj pospešujejo šolske kuhinje, naj sodelujejo pri sirotinskih svetih in naj tudi po izstopu otrok iz šole vzdržijo stike z istimi v strokovnem poduku.

Kmetijstvo-trgovstvo-obrtništvo-delavstvo.

O vseh teh predmetih, t. j. o stališču, ki ga hoče zavzemati narodna stranka nasproti tem posameznim stanovom, je bilo govora na ustanovnem zborovanju narodne stranke. Kratko vsebino posameznih govorov podajemo na drugem mestu, celotne govore pa objavimo v prihodnjih številkah našega lista. Objavljamo pa danes sklepe, s katerimi zavzema narodna stranka svoje stališče napram zgornjim vprašanjem; sklepi so bili z navdušenjem soglasno sprejeti.

Narodna stranka in kmetijstvo.

Narodna stranka uvaža veliki pomen kmetijskega vprašanja za spodnještajersko slovensko prebivalstvo in hoče z vsemi sredstvi delovati na uresničenje kmetijskih zahtev.

Posebno pozornost obrača narodna stranka na kmetijsko zakonodajstvo, zahteva nujno ureditev davčnega sistema, odpravo s kmetijstvom zvezanih pristojbin, ureditev kmetijske posesti in kmetijskega dednega prava.

Narodna stranka smatra za svojo dolžnost, pospeševati strokovno izobrazbo kmetijskega stanu z ustanovitvijo strokovnih šol, tečajev, vzornih kmetij itd.

Narodna stranka priznava veliko važnost slovenskega združništva v.bče, zlasti pa kmetijskega združništva za povzdigo gospodarskega blagostanja.

Zaradi tega bode narodna stranka podpirala in se potegovala za ustanavljanje posojilnic, kmetijskih zadrug za skupni nakup in prodajo pridelkov in potrebščin in za nabavljanje strojev, gnojil, semen itd., mlekarskih in sirarskih zadrug in posvečala svoje delovanje produktivnim, stanovnim, skladiščnim in raznovrstnim drugim za drugam.

Pri tem svojem delovanju se želi narodna stranka posluževati sveta in pomoči domačih osrednjih združnih organizacij ter se ravnati po stvarnem poduku in navodilih priznanih, nepristranskih združnih in kmetijskih strokovnjakov.

Narodna stranka bode delovala na tem polju brez ozira na kake malenkostne, strankarske ali osebne ozire ter se bode trudila pridobivati slovenskemu kmečkemu združništvu in kmečki stanovski organizaciji pri vseh merodajnih zastopih in oblastih potreben ugled in dejansko gmočno podporo.

Narodna stranka pozdravlja misel ustanovitve posebne ožje organizacije kmečkega stanu ter izjavlja, da bode z vsemi močmi sodelovala na uresničenje te misli, sodelovala bode pri kmečkih vprašanjih, najsi izhajajo od katerekoli strani, in si te pravice ne bode dala od nikogar kratiti.

Narodna stranka in trgovstvo.

Zbor zaupnikov narodne stranke izraža svoje trdno prepričanje, da je splošnji napredek Štajerskih Slovencev odvisen tudi od napredka taistih v trgovstvu.

Za to naroča svojemu glavnemu odboru najvestnejši študij trgovskih razmer na Spodnještajerskem in najodločnejše delovanje za vzgojitev trgovskega naraščaja, za zagotovitev strokovnega trgovskega šolstva in za vstvaritev zanesljive opore za trgovstvo od strani primernih denarnih zavodov.

Na vsak način mora biti eden izmed prvih smotrov narodne stranke vstano-

vitev posebne trgovske in obrtne zbornice na Spodnještajersko.

Narodna stranka in obrtništvo.

Narodna stranka za Štajersko vzame v svoj program delovati z vso žilavostjo na to, da dobimo Slovenci popolno državno obrtno šolo z slovenskim učnim jezikom ter da vlada nastavi za slovenski Štajer slovenskega obrtnega instruktora in ravno tako obrtnega nadzornika.

Narodna stranka hoče osobito delovati na to, da se pri nas snujejo strokovne zadruge s posebnim ozirom na naše vodne sile in izboren les ter hoče v ta namen stopiti v dogovor s tehniki in strokovnjaki.

Narodna stranka in delavstvo.

Zaupniki narodne stranke smatrajo neobhodno potrebnim, da se pritegne delavski stan v organizacijo celotnega naroda.

V svrhu tega je treba temu stanu prigrčiti stanovsko in narodnostno samozavest.

V svrhu omogočenja uspešnega in trajnega dela se mora osnovati »Splošno slovensko delavsko društvo za Štajersko«.

V vseh delavsko stanovskih vprašanjih zavzame narodna stranka vsikdar demokratično stališče ter ga bode z vso odločnostjo zastopala in zagovarjala.

V posameznem zahtevamo:

1. Obramba otrok proti izrabljanju od strani delodajalca potom zakonodajstva se mora raztezati do 16 leta starosti, ne samo do 14, kakor doslej.

2. Da se delavcem ne brani štrajkov ter se stavi celo kazni nanje, ampak da se po vzoru francoskega zakonodajstva prepusti delavstvu v tem oziru popolnoma prosto pot.

3. V zdravstvenih ozirih se hočemo potruditi v prvi vrsti za zdrava delavska stanovanja s tem, da osnujemo povsod, kjer se pojavi kaka potreba, zadruge, ki pripravijo proti malim odplačilom delavcem zdrava stanovanja.

4. Glede plače zavzamemo sledeče stališče: Cena produktom vedno raste, živila se podražujejo, vrednost denarja pada, življenske potrebe se večajo in vsled tega upravičeno zahtevamo, da se plače delavcem v prvi vrsti seveda tovarniškimi, po možnosti še zvišajo.

5. Zahtevamo, da se postavnim potom določi v tovarnah in rudnikih 8 urni delavnik.

Človek ohrani samo takrat zdrave in sveže telo, če ga ne uničuje s pretiranim napornim delom.

Delavec torej mora imeti dovolj počitka, na drugi strani pa si lahko v prostih urah pridobi dovolj izobrazbe, ki je njemu neobhodno potrebna. V slučaju 8urnega delavnika ostane delavec duševno in telesno čil do pozne dobe življenja.

Da se to zgodi, zahtevamo iz človekoljubnih in narodnih ozirov; kajti samo zdrav in čil delavec nam zapusti krepek zarod in samo delavec, ki ima za razvedrilo in izobrazbo dovolj prostega časa, se bo mogel pečati z vzgojo otrok, kateri so sicer prepuščeni samemu sebi in tvorijo navadno — žalibog pokvarjen malovreden material.

Da se naš ne razume napačno, pojasnimo zahtevo 8urnega delavnika tudi iz stališča delodajalca. Izpočito telo delavčeve opravi v kratki 8urni delavni dobi najmanj isto delo, kakor utrujeno telo v poldrugkrat do 2krat tako dolgem času. Iz dejstva, da se delavec v prostih urah izobrazi, se poda delodajalcu velik kapital, kajti izobraženo delavstvo ima neprimerno večjo vrednost, nego neizobraženo. To nam kažejo statistični podatki ruskih napram angleškim delavcem. Podjetniki, to je delodajalci imajo torej od 8urnega delavnika samo dobiček in se je samo čuditi, da se mu zoperstavljajo.

6. Bomo vedno zahtevali, da se da delavstvu dovoljno število potrebnih strokovnih šol, da se isto dvigne glede izobrazbe v svoji stroki ter se s tem oboroži v višji meri za boj za vsakdajni kruh.

7. Zahtevamo, da se pogodba med delodajalci in tovarniškimi delavci postavi pod zakonito obrambo, v tem oziru pred vsem, da delodajalec

ne bo upravičen kratkomulo izpoditi uslužbenih svojih delavcev brez vsega iz službe ter tako vreči tisoče in tisoče delavskih rodbin izpod strehe in jih izpostaviti gladi.

8. Zahtevamo dosledno izvedbo nedeljskega počitka.

Narodna stranka in „Narodni List“.

K tej točki, o kateri je govoril, kakor poročamo na drugem mestu, g. dr. Štiker, se je sprejel sledeči sklep:

Ustanovni zbor narodne stranke sklene, da je dolžnost posameznih članov in posebno okr. odborov, da pospešujejo glasilo stranke bodisi s sodelovanjem pri listu, bodisi z nabiranjem naročnikov.

Ustanovi se štajerski narodni sklad, kateri je namenjen za potrebe strankine organizacije in pospeševanje njenih ciljev.

Iz teh sklepov in iz poročila o shodu samem je razvidno za vsakega resnega človeka, da je bil dan 8. decembra dan poštenega in resnega narodnega dela.

Izražamo svoje globoko prepričanje, da bode od danes naprej cela bodočnost en dan velikega, smotrenega, samozavestnega dela za napredek štajerskih Slovencev!

Iz političnega sveta.

Novi volilni red je že zadel ob težkoče. Gosposka zbornica, v kateri sede ljudje, ki se poznajo teženj in zahtev ljudstva, hoče, kakor je videti, na vsak način strmoglaviti enako volilno pravico. Odsek gosposke zbornice, ki se sedaj o stvari posvetuje, je s 14 proti 4 glasom sklenil, da se ima uvesti ne enaka, ampak starostna pluralitetna volilna pravica, to je na pr. volilec od 24. do 35. leta bi imel en glas, volilec pa star nad 35. 2 glasa. Radovedni smo, ali bo gosposka zbornica pritrdila temu odsekovemu sklepu, in če, ali bo tudi poslanska zbornica se uklonila volji samoljubnih zastopnikov svojih osebnih koristi.

Štajerski deželni zbor bo sklican na dne 27. t. m. na kratko posvetovanje.

Združitev čeških strank. „Narodni Listi“ glasilo Mladočehov, ki so bili svoj čas svobodomiselná stranka, so začeli delati na to, naj bi se združile vse češke stranke. Staročeski in agrarni (kmečki) listi pa povdarjajo, da hočejo Mladočehi ki so pri zadnjih volitvah v moravski deželni zbor žalostno pogoreli, s tem samo sebi še nekaj časa podaljšati življenje, ker vidijo, da s svojo nesmiselno politiko izgubivajo med narodom tla. Zato izjavlja glasilo češke kmečke stranke „Neudov“, da je taka združitev čeških strank mogoča še le po prihodnjih volitvah, pri katerih naj vsaka stranka meri svoje moči.

Hrvatski sabor je sprejel postavni načrt o zaščiti svobode pri volitvah. To je še le en del vseh onih ustavnih preuredb, katere misli nova narodna vlada izvesti.

Boj med cerkvijo in državo na Francoskem se je začel. Dne 11. decembra je stopila postava o ločitvi cerkve od države v veljavo, in ta postava zahteva le, da imajo duhovniki, ki hočejo še naprej opravljati bogoslužje, to za eno leto naprej naznaniti. Papež pa je ukazal francoskim duhovnikom, da tega ne smejo storiti in je tako naravnost pozival k punktu proti obstoječim državnim zakonom. Francoska vlada pa bo brezobzirno postavno izvedla, in prepričani smo, da se bode morala končno cerkev ukloniti.

Štajerske novice.

Somišljenikom narodne stranke. Tudi naši najhujši nasprotniki so izpredvideli, da je organizacija narodne stranke do sedaj lepo napredovala. Toda vseeno je, naj se to priznava ali ne. Glavna stvar je, da po začetni poti krepko napredujemo. Dne 6. januarja se bode prvič zbral na delo glavni odbor narodne stranke. Zato prosimo može, ki so bili pri ustanovnem shodu izvoljeni da skr-

bijo za sestavitev okrajnih odborov, naj se podajo takoj na delo ter naj nam sestavitev kar najprej naznanijo. Naj se pa takoj tudi začne pretresovati položaj v posameznih okrajih, da bomo imeli pri prvem zborovanju glavnega odbora že kolikor mogoče jasno sliko o stanju narodne stvari na Spodnjem Štajerskem. Le na ta način bomo lahko prišli do koristnih sklepov. Zadeva glede „Narodnega Lista“ kot strankinega glasila je prišla v najzadnjem času v dober tir in bode torej delo za dobro narodno stvar tem lažje in uspešnejše.

Slovenski poslanci in ustanovni shod narodne stranke. V svoji zadnji številki smo pozivljali tudi slovenske poslance, naj se udeležijo ustanovnega zborovanja narodne stranke. Želeli smo, da se na tak način razbistrijo, razjasnijo pojmi med njimi in nami, posebej glede njihovega sklepa z dne 25. novembra. Kakor je na drugem mestu citati, je poslanec g. Ivan Vošnjak poslal ustanovnemu shodu narodne stranke brzojavni pozdrav iz Budimpešte. Radi nujnih opravkov sta morala izostati poslanca gg. Roš in Hočevár in sta svojo odsotnost tudi opravičila. Ostali slovenski poslanci pa niso smatrali za vredno — tudi oni ne, ki je imel najbliže — da bi bili ustanovnemu zborovanju vsaj naznanili vzrok svoje odsotnosti. Silno slab utis je to naredilo na navzoče zborovalce in z ogorčenjem smo vzeli na znanje, da nas ti slovenski poslanci hočejo v svoji vzvišenosti na vsak način še dalje prezirati. Pa gospodje se bodo zmotili v svojih računih in bodo prišli svoječasno do prepričanja, da bi bili boljše storili, ko bi bili začeli takoj v početku z narodno stranko računati.

Slovenski prvaki in narodna stranka. Na ustanovni shod narodne stranke je pripravljalni odbor povabil tudi razne „složne prvake“, želeč, da se udeležijo shoda, da se razjasni končno razmerje med njimi in nami. A gospodje so iz nečastne oporbe (opozicije) nasproti narodni stranki izostali in le gosp. notar Baš je bil malo časa navzoč. Jemljemo odsotnost gospodov na znanje in bomo temu primerno uredili svoje postopanje za bodočnost.

Narodna stranka in narodni svet. Kakor smo zavzeli svoje stališče v zadnji številki našega lista, tako je ustanovni shod narodne stranke sklenil. Tozadevni svet prijavljamo na drugem mestu. Izjavlja se tam, da narodna stranka hoče sodelovati pri narodnem svetu. Kakor znano, so slovenski poslanci dne 25. nov. 1906 sklenili, da se ima v to svrhu povabiti po 10 zaupnikov treh strank, namreč štajerske dr. Šušteršičeve, prvaške in narodne stranke. Ustavni shod narodne stranke je izvolil 10 zaupnikov, katerim se je dala polna moč, da tudi v drugih vprašanih zastopajo narodno stranko na tem zaupnem shodu, a so za svoje postopanje odgovorni stranki.

Ne zanašajte strankarstva v gospodarske naprave! Zadnji „Slov. Gospodar“ je zlobno napadel „Zadružno Zvezo“ v Celju, češ da je „liberalna“, ker je izvolila „znanega liberalca“ g. Kuneja iz Brežic za svojega revizorja. Na ustanovnem shodu narodne stranke se je slovesno izjavilo, da bode narodna stranka z vsemi močmi delovala za gospodarski napredek naroda, da bo posebej pospeševala zadružništvo, da bo snovala razne vrste zadrug tam, kjer govori za to gospodarska potreba in kjer so možje sposobni za vodstvo, da pa ne bo snovala zadrug in pospeševala zadružništva nikdar iz strankarskih ali osebnih ozirrov. S to slovesno izjavo je narodna stranka nasproti javnosti odločno izrazila svoje prepričanje, da se strankarstvo nikdar ne sme zaneesti v narodno gospodarstvo! Delovanje za gospodarski napredek naroda naj bo vzvišeno nad vsako strastjo in želimo le, da to stališče zavzame tudi stranka okrog „Slov. Gospodarja“.

Smrt zajcem! Kmet Golavšek iz Griž je na ustanovnem shodu narodne stranke zadnjo soboto z ogorčenjem tožil o škodi, katero kmetom divjačina dela. Naj bi smel kmet zajca sam ubiti, če bi tudi moral za vsakega petak plačati, je dejal. Pritožbe kmetov v tem oziru so gotovo vsega pomisleka vredne. Nameravamo v kratkem objaviti članek o novem lovskega zakonu in izpremambi glede lovske pravice v prid kmeta. Ob ti priliki bomo torej o stvari natančneje govorili.

Štajerska kmetijska družba, celjska kmetijska podružnica in kmetijska podružnica v Št. Jurju ob juž. železnici. V našem listu smo že sporočali, da se je celjska kmetijska podružnica pri osrednjem odboru izrekla proti ustanovitvi kmetijske podružnice v Št. Jurju, češ, da bi bilo to na škodo celjski. Na ustanovnem shodu narodne stranke je g. Praunseis iz Št. Jurja zadevo osvetlil. Iz njegovih izjavanj posnamemo, da se je prijavilo za kmet. podružnico v Št. Jurju do danes nad 100 članov, da je pa osrednji odbor štajerske kmetijske družbe, samo da ustreže celjskim Nemcem, prepovedal ustanovitev podružnice. Kako škodo pa bi imela celjska podružnica? V njej je danes menda kakih 25 članov, 4 so bili iz Št. Jurja, in so seveda prijavili svoj pristop šentjurski. In zaradi teh 4 članov taka velikanska škoda? In zato, ker 25 celjskim nemškim gospodom-«kmetom» ni ljubo, da bi se slovenski kmet ojačil, naj se opusti ustanovitev kmetijske podružnice v Št. Jurju? Ti celjski «kmetje» v frakih in cilindrih in pa gospodje pri osrednji družbi, lakaji spodnještajerskih nemškutarjev, pa naj bodo prepričani, da bomo šli prek njih na dnevni red.

Kmetijski delavci. Kmetovalec Zidarn iz Šmartnega pri Mozirju je na ustanovnem shodu narodne stranke pri točki narodna stranka in kmetijstvo posegel v razgovor in je razmotrival težko stanje slovenskega kmetovalca. Nekdaj je bilo kmetijskih delavcev skoro preveč, danes jih pa skoro povsod primanjkuje. Vse gre v tovarne, v rudokope v Nemčijo in v Ameriko, češ, da se tam bolje živi; doma ne ostane skoro nobeden. Povdarjal je, da mora vzeti narodna stranka vprašanje pomanjkanja kmetijskih delavcev resno v pretres in naj bi glavni odbor stranke ustanovil nekak posredovalni urad za kmetijske delavce, na katerega bi se kmetovalci lahko obračali. Ta urad bi moral imeti v razvidnosti stanje kmetijskega delavstva po celem slovenskem Štajerskem, da bi tako lahko kmetovalcem šel na roko. Predsednik shoda g. dr. Kukovec je odgovoril, da popolnoma priznava upravičenost teh izjavanj ter izjavlja, da je na podobni posredovalni ali obvestilni urad mislil že pripravljalni odbor narodne stranke ter je v organizacijska pravila stavil tudi to točko. Želi pa, da slovenski kmetovalci glavnemu odboru stranke v tem in tudi v vseh drugih kmetijstva se tikajočih vprašanjih gredo izdatno na roko z raznimi nasveti.

„Prvi“. To lepo, zabave, a tudi resnih naukov polno igro so igrali celjski slov. igralci v soboto doč 8. t. m. nekako na čast udeležencem ustanovnega shoda narodne stranke. Dvorana je bila polna, k čemur je mnogo pripomoglo baš to, da je dosta udeležencev shoda od zunaj ostalo čez noč v Celju. Igralo se je jako dobro. Nastopali so g. Rafko Salmič, g. Mirko Meglič, g. dr. Gosak, g. dr. Rajh, g. Terček, v ulogi «mutastega detektiva» g. Žagar, v ženskih ulogah pa gospa dr. Kukovčeva, ga. dr. Karlovškova, in gdč. Straškova. Reči moramo, da smo videli na celjskem slov. odru redko tako dober nastop igralcev, kakor pri tej igri. «Celjskemu pevskemu društvu» pa smo hvaležni, da je radevolje ponudilo udeležencem shoda tako lepo zabavo. — Po predstavi je trajala živahna zabava dolgo v noč.

Poučni tečaj za Zadružne revizije priredi „Zadružna Zveza“ v Celju, dne 13., 14. in 15. decembra.

Celjski „Sokol“ je imel včeraj svoj izvenredni občni zbor. Govorilo se je o «Sokol. domu».

Pred porotnim sodiščem v Celju sta stala dne 22. nov. Franc Petan in Franc Krošl iz Sromelj pri Brežicah. Bila sta obdolžena, da sta dne 10. junija t. l. ubila prevžitkarja Janeza Bahčiča. Obravnava je dokazala njuno nedolžnost im sta bila oproščena.

Veliko zanimivih novic, posebej nekaj posameznosti o ustanovnem shodu, smo morali zaradi pomanjkanja prostora preložiti za prihodnjo številko.

Javna ljudska knjižnica celjske čitalnice je že v nedeljo odprta in sicer od 9.—11. ure dopoldne. Knjige si lahko izposodi vsakdo brezplačno.

Za Gregorčičev spomenik se je nabralo minolo soboto pri večerni zabavi v mali dvorani «Narodnega doma» na predlog g. dr. Gosaka 32 K.

Prihodnja številka „Narodnega Lista“ izide že v Celju. S tem je ustrezno vroči želji naših somišljenikov in tudi uredništva lista. List bo izhajal odslej vsak četrtek zvečer in opozarjamo cenj. dopisnike, da je sklep uredništva vedno že v sredo zvečer.

Rudniški nadkomisar je postal dosedajni komisar g. Vinko Stergar v Celju.

Otroci g. dr. Gosaka. Ptujski «Štajerc» in njegova sestra v Celju «Vahtarca» pravita, da pošilja dr. Gosak, ki je na dveh shodih v Hrastniku po vsej pravici nastopil proti ustunovitvi ponemčujoče šole tamkaj, sam svoje otroke v nemško meščansko šolo v Celju. G. dr. Gosak je star sedaj 25 let in nima doslej prav nikakih otrok, kamoli takih, ki bi bili godni za meščansko šolo, v katero vstopijo navadno šele 12letni otroci. — Omenjena dva časopisa se toraj kratkoma pošteno kurita. «Stara navada, železna srjaca!»

Ali je res? Iz Šmihela nad Mozirjem smo sprejeli poročilo: V nedeljo popoldne je šmihelski župnik pri Sv. Radegundi oznanil, da morajo priti vsi oni kmetje h meščanskemu nauku, ki čitajo «Narodni List», da se prepriča, če znajo še kaj svetih resnic. — Obračamo se do tamošnjih mož z željo, da nam resnico ali neresnico tega poročila potrdijo, da v slučaju, če je res, storimo zoper tako zlorabo cerkvenega dostojanstva potrebne korake.

Posojilnica v Polzeli. V ti zadevi se je semintja pisalo, končno dejstvo je vendarle, da se je ustanovila posojilnica po Raifeisenovem načinu, ki postane članica slovenske «Zadružne Zveze» v Celju, ne pa graške zveze. S tem je zadeva ugodno urejena.

Dobrna pri Celju. Sovražniki slov. ljudstva so raztrosili med svet vest, da je Franciška Pačnik z Dobrne svojega otroka raztrgala. Dobili smo pojasnilo, da je to popolna neresnica; sodnijska in zdravniška preiskava je marveč dokazala, da je prišel otrok mrtev na svet, da je bil spačen in nesposoben za življenje. Kazensko postopanje proti Pačnikovi se je seveda takoj ustavilo.

V Št. Petru v Savinski dolini je dne 30. vembra umrl v 72. letu starosti občespoštovani Blaž Horvat, kmetovalec v Grušovljah.

Žalec. † Fran Pečovnik. Dne 7. t. m. je umrl tukaj pri svoji materi po dolgem, mučnem bolehanju g. nadučitelj Fran Pečovnik. Od l. 1897 naprej je služboval kot šolski vodja v Št. Jurju ob Taboru.

Hrastnik. Hrastniški in ojstrški rudarji! Ves svet občuduje vašo edinost v boju, ki ste ga bojevali skozi tri leta in to je bil boj neizprosni, ki se je bil v Hrastniku za konzumno društvo. In kdo je zmagal? Slovenski rudarji so bili zmagovalci, hrastniški in ojstrški rudarji, ki so skupno z roko v roki šli v boj proti Nemcu Francu Leilerju. Zvesti kot bratje, dragi slovenski rudarji, ste hodili trnjevo pot za svoje pravice in priborili ste si jih junaško. Korak, ki ste ga dosegli na gospodarskem polju, je korak, ki ga še niso dosegli delavci nikjer. Priborili ste si svoje pravice, ki vam gredo po božji in človeški postavi, iztrgali ste, kar ste si s krvavimi žulji pripravili, iz rok grabljivega nemškega volka. Toda rudarji, glejte, da bodete to, kar ste si priborili, tudi držali, s svojimi žuljavimi slovenskimi rokami, ki mnogo obdrže, in spoznajete, da kar je gospodovega, samo to njemu dajte, a kar je vaše, držite in kedar si priborite, ne dajte iz rok, kajti tudi delavec je človek, ki mora plačevati davek, in zato tudi vam pristojna, da imate ne samo dolžnosti, ampak tudi pravice, kot vsak drug državljani. S ponosom lahko gledate v svet, rudarji hrastniški in ojstrški in si lahko rečete: Tudi mi, ki smo Slovenci, si znamo priboriti svoje pravice in jih tudi dosežemo, kajti slovenskega rudarja pest in volja je trdna, slovenski delavec je moč neizprosni, moč jaklen, ki se ne da voditi za nos. Držite se gesla: Kdor ni z nami, ta je proti nam, — spoznavajte svoje prijatelje, ki vam stojijo vedno ob strani, odvrnite se pa od onih, ki so vam po končanem boju obrnili hrbet, in se zopet nastavljajo svojemu najhujšemu tlačitelju in zakličite njim: Črna zemlja naj pogrezne tega, kedor odpade!

Za nemško šolo v Hrastniku na nesramen način beračijo hrastniški odpadniki. V svoji drznosti pošiljajo beračilne pole celo Slovencem. Da jih ni sram! Pa česa je odpadnika sram?

Hrastnik. Že meseca avgusta t. l. je bila obravnava radi razžaljenja časti proti tukajšnjemu ravnatelju; zahteval je od nekega ojstrškega delavca, da je šel taisti dan v Laško za pričo, da siceravno ni dobil k obravnavi nobenega vabila. Seveda bi mu moral ravnatelj stroške za vožnjo plačati, ker ga je sam zahteval, toda še do danes tega ni storil, nasprotno! ta delavec je imel kot vsak oženjeni rudar prosto kurjavo, in zdaj odzvel mu je kurjavo in je s tem pokazal, kak človek da je. Gospod ravnatelj, kaj porečete k temu?

V Kapelah pri Brežicah je dne 13. t. m. umrl kmetovalec Josip Cizel.

O gospodarstvu brežiškega okr. zastopa se čujejo lepe reči. Najprvo so nemški veljaki, ki imajo še sedaj večino v odboru, čisto po nepotrebnem začeli gonjo zoper slovenskega zdravnika, dr. Strašeka, si naprtili pravdo — in jo seveda regimentno zgubili. To je stalo par tisoč kronic. Mestna občina brežiška je dala napraviti most čez Savo. In sedaj zahtevajo ti nemški mogotci, naj bi okrajni zastop vrnil mestni občini za to stotisoč kron. In končno — saj gospodje so z malim zadovoljni — hočejo še, naj bi okrajni zastop mestu Brežice garantiral za mostovino na leto 10.000 K, ker je toliko brežiška občina prej dobivala na leto za brodovino. Lepo gospodarstvo, kaj ne? In kdo bo plačeval vse to? Seveda v prvi vrsti slovenski kmetje!

Iz Brežic prihaja vesela vest, da je odpuščen glavar Vistarini zaradi znanega nepoštenega postopanja pri razdeljevanju podpor.

Vinarsko zadrugo za brežiški okraj so letos osnovali. Namerava se sestaviti imenik vinogradnikov celega brežiškega okraja, da bodo imeli kupci vpogled.

V Brežicah se snuje stavbinska zadruga.

Na Planini so dne 25. novembra ubili krojača Vida Zalokarja; bil je pijan, se je spustil v prepir in bil ubit.

Št. Vid pri Grobelnem. V pokoj je stopil nadučitelj g. Matija Žumer.

Občinski zastop Šmarje pri Jelšah je v svoji seji dne 16. novembra 1906 sklenil: Občinski urad trga Šmarje pri Jelšah uraduj naprej kot doslej na vse strani izključljivo slovensk ter vsled tega zahtevaj od vseh javnih (cesarsko — kraljevih, avtonomnih, šolskih, cerkvenih) uradov brez izjeme na svoj naslov le slovensko dopisovanje. Za izvršbo tega sklepa je župan odgovoren. Dalje je sklenil občinski zastop, da se imajo kolekovati vsi dopisi z narodnim kolkom.

V Žičah pri Konjicah se je osnovala posojilnica — Rajfajzenovka.

Čitalnica v Slov. Bistrici ima v nedeljo 16. t. m. izvanredni občni zbor. V svrhu ugodne rešitve sedanjega položaja je polnoštevilna udeležba vseh članov nujna.

Občinski odbor Orehova vas pri Mariboru je sklenil v svoji seji soglasno, da se uvede v občinskem uradu popolnoma slovensko uradovanje in da morajo biti v občini vsi nadpisi samo slovenski.

Na vinorejski šoli v Mariboru je nemški duh popolnoma prevladal. Ravnatelj Zweifler je baje slovenskim gojencem prepovedal med seboj slovenski občevati. Upamo, da se bodo naši poslanci nekoliko pobrigali za to zadevo.

Iz marmškega okraja. Kar se tiče naše trditve v članku «Iz marmškega okraja» štev. 4 našega lista, da gospodje od c. kr. sodišča v Marneku načeloma razprave proti Alojzu Langer poprej razpisati niso hoteli, predno ovađenec ni naredil izpitov, ker so se v svoji «nepripravnosti in ljubezni» do svojega bližnjega bali, da bi junaka po obsodbi zadele zaslužene posledice in bi ga se k izpitom ne bilo pustilo, bili smo napačno poučeni in je bila ta naša trditev neosnovana.

Sv. Križ nad Mariborom. Na Šobru je ogenj vpepelil gospodarsko poslopje posestnika Franca Knehtla.

Čebelarstva podružnica za ptujski okraj je imela dne 9. t. m. v Podvincih pri Ptuj občni zbor.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Splošno se govori, da se bo vršil tukaj vinski sejm, kakor je to že nekaj let navada v drugih krajih. Za to prireditev bi se naj združile fare Sv. Miklavž, Sv. Bolfenk in Svetinje. Uspeh bi bil gotov, samo začeti je treba. Vso stvar bi naj uravnal kak vinorejski učitelj. Tudi «Križniki» prirede vsako leto svoje vinske sejme in uspehi so velikanski. Na delo tedaj!

Stara cesta pri Ljutomeru. Dne 2. decembra je zborovalo naše kmetijsko društvo v šoli na Stari cesti, pri katerem zborovanju je predaval gosp. potovalni učitelj Jelovšek. Udeležba je bila tako obila, da je bil razred natlačeno poln. Vsa čast vsem udeležencem, posebno vrlim gospodinjam, katerih je prišlo okrog 70, da so tako tvorile polovico zborovalcev. G. potovalni učitelj nam je v dve uri trajajočem govoru povedal mnogo koristnega; na nas je sedaj, da te nauke tudi izkoriščamo. Zborovalci so sledili govoru z največjim zanimanjem ter se končno obračali do govornika z raznimi vprašanji o živinoreji. Želja vseh je, da nas gosp. Jelovšek kmalu zopet razveseli s kakim predavanjem.

Slovenski poslanec kot deželni odbornik. Na ustanovnem shodu narodne stranke se je z ogorčenjem izjavilo, da slovenski deželni odbornik, ki ima biti pazen čuvaj slovenskih pravic pri deželnem odboru in mora zato neutrudljivo zasledovati vse delovanje istega, da ta deželni odbornik ne sme opravljati obenem odgovornosti polnega mesta državnega poslanca.

O ljudski izobrazbi in njenem pospeševanju je nameraval na ustavnem zborovanju narodne stranke govoriti vseučilišnik modroslovec g. Prekoršek. Le žal, da zaradi silno pozne ure in ker je bilo treba v veliki dvorani pripravljati za večerno predstavo, ni mogel več priti do besede. Vprašanje pospeševanja ljudske izobrazbe je vsekakor tako važno, da mora zanimati vsakega resnega Slovenca. Zato pa bomo v eni prihodnjih števil objavili poročilo, katero je hotel podati g. Prekoršek na zborovanju.

Novice iz drugih slovenskih krajev.

Koroško.

Koroški Slovenci in nova volilna postava. Somišljenik nam piše k vprašanju volilne preosnove med drugim. Žalostno in sramotno za Slovence je izpala odločitev v državnem zboru. Želim, da bi se pri bodočih volitvah v slovenjegraškem okraju kandidiralo takega rodoljuba, ki bi v slučaju, da koroški Slovenci v pliberškem okraju propadejo, se takoj po volitvi odpovedal v korist kandidaturi koroškega Slovenca, katerega bi Koroško politično društvo priporočalo. Tako bi poravnali dosedajno nebržnost in bi vsaj po takem potu prišel koroški zastopnik v državni zbor.

Krajevna železnica Svetna vas — Borovlje se je izročila dne 5. t. m. občnemu prometu.

Kako se dela v Avstriji ljudsko štetje? Leta 1900 je bilo ljudsko štetje po celi Avstriji. Znano je, da so takrat našli na Koroškem okoli 90.000 Slovencev, dočim jih je v resnici nad 120.000. Tako izkazuje o ljudskem štetju izdana knjiga n. pr. v občini Spodnji Dravograd z ženami in otroci vred 61 Slovencev: in glejte čudo, teh 61 Slovencev je pri zadnjih občinskih volitvah v tej občini (opozarjamo, da ženske in otroci nimajo pravice voliti!) dobilo 141 glasov. Čudna so pota božja — a še čudnejša so pota avstrijske vlade pri ljudskem štetju.

Pri občinskih volitvah v Selah nad Borovljami dne 6. t. m. so zmagali v vseh treh razredih slovenski kmetje. Nasprotniki so se hoteli občine polastiti, a so propadli.

Kranjsko.

Odbor za Gtegorčičev spomenik v Ljubljani se je razšel z ozirom na to, da se je ustanovil v Gorici osrednji odbor.

V Radečah otvorijo novo šolo dne 20. t. m. Izsušenje ljubljanskega barja se bo končno vendar začelo izvajati.

Vodovod v Radovljici je zagotovljena stvar in se bodo dela na spomlad razpisala.

„Slovensko planinsko društvo“ je imelo dne 8. t. m. izredni občni zbor v Ljubljani; razpravljalo se je o društvenem glasilu „Planinski Vestnik“; ta ima leto za letom izgubo in se je zato predlagalo, naj bi ne izhajal več mesečno ampak četrtletno. Zadeva je izročena posebnemu odboru.

Odlikovanje: Na mali kmetijski razstavi v Inomostu z dne 6. — 8. oktobra t. l. dobil je znani imetelj prvega kranjskega perotnarskega zavoda in urednik slovenskega mesečnika „Perotninar“, gospod Anton Lehrman v Tržiču za tam razstavljeni lastni načrt perotnarskega hleva in in zaklopne gnezda zlato svetinjo.

Dopisi.

Brežice. Pri nas prirede diletanti „Sokola“ s prijaznim sodelovanjem brežiških gospa in gospic v nedeljo 16. t. m. gledališko igro „Cigani“.

Z veseljem pozdravljamo rodoljubno delo brežiškega „Sokola“ tudi v tem oziru, da prireja svojim članom in širšemu občinstvu po zimi gledališko zabavo.

Omenjeno igro smo pred kratkim tudi v Celju videli, kjer je v „razprodani hiši“ dosegla vsestranski popoln uspeh. Naloga, katero hočejo sedaj tudi brežiški diletanti izvršiti, je težka in velika. Upamo, da jo častno izvrše, upamo pa tudi, da bo i posavsko Slovenstvo izdatno podpiralo rodoljubno delo brežiškega „Sokola“ in napolnilo v nedeljo dvorane „Narodnega doma“.

Iz Savinske doline. Velepomemben dan, res zgodovinski dan je bil 8. december t. l. za ves slovenski Štajer. Ta dan ostane neizbrisljiv v našem življenju, ker je bil dan vstajenja. Človeku, ki je zrl ta dan zbrano množico vrlih slovenskih rodoljubov v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Celju, ki so prihiteli od vseh krajev zelenega slovenskega Štajerja, se je zibalo srce v radosti v trdni zavesti, da še nismo izgubljeni, da še živimo in v nas svoboda in napredek. Pokazalo se je, da zna misliti tudi kmet, obrtnik in delavec, da se ne boji povedati tudi pred večsto mož raznih stanov, kaj mu leži na srcu, kaj ga teži in kako se mu naj pomaga.

Kratko: Dne 8. decembra smo videli, da še smemo upati na boljše bodočnost štaj. Slovencev, da še smemo smatrati krasni svet med Muro in Savo za svojo last.

V obilnem številu so tudi iz naše doline bili na shodu navzoči slovenski kmetje. Z veseljem so šli in kaj so govorili, ko smo se večer vračali? Njihova srca, polna koprnjenja po svobodi in napredku, sanjala so ves čas le o shodu; hvalili so možje veliko in trudapolno delo voditeljev narodne

stranke, ki so zastavili vse svoje sile za napredek slovenskega ljudstva.

Omenim naj le, kaj so mi rekli naši kmetje, ko smo se tisti večer ločili: „Prosim vas, delajte z vsemi močmi, previdno in pošteno, delajte, da bo naša poštena stvar zmagala, delajte pa lepo in mirno, ne ozirajte se na krik in vik, ki grmi nad vas od vseh strani in videli bode — pojenjali bodo volkovi, spoznali bodo svoj greh — in napočila bo slednjič res ona lepa bodočnost slovenskega spodnještajerskega ljudstva, po kateri koprimo vsi. Mi pa, ki smo bili danes na shodu ter smo se prepričali, kaj nameravate, mi pa bomo orali med svojimi sotrpini-kmeti — razložili jim bomo ter jih pridobili...“

Dal Bog, da se besede priprostega kmeta uresničijo!

Geslo naše pa bodi: delo, delo in zopet delo!

Iz Slovenskih gor. V predzadnji številki prepotrebne „Nar. Lista“ je bilo čitati, da je mlekarska zadruga pri Sv. Bolfanku propala. Kakor sem pa izvedel iz najzanesljivejšega vira, ta vest ni resnična.

Mlekarna posluje namreč dalje in ni popolnoma nič kriva na tem, da nekateri nje udje nekaj malega zgubijo. Večino je poravnal oče mlekarja, koji poslednji je ude oškodoval. Skoro bi rekel, da se jim prav zgodi, ker so zaupali neveščemu možaku, ki je hotel na vsak način v fari glavno vlogo igrati. On in neka fina gospia sta pripravila tudi bralno društvo ob ves kredit, kar je pokazala zadnja veselica. Tujega razumnštva ni bilo nič, dočim se jih je vdeleževalo preje v obilnem številu. Veselice so pa bile tudi res veselice! Imenovana komandanta sta pa onemogočila sodelovanje domačega posvetnega razumnštva in nasledek je propad. Končno svetujem bivšemu mlekarku, naj premišljuje resnico, da na svetu vse mine, fini gospodični pa, naj vodstvo društev pusti spretnejšim rokam.

LISTEK.

Slike iz vzgoje.

Piše A. P.

2. Kdo je naučil Lojzika in Frančka lagati?

Sosedi Jerčka in Neža sta si bili jako dobri. Svetovale so si druga drugi in si tožili svoje nadloge.

„Tvoja Lojzika pa rada laže“, je rekla nekoč Jerčka, „iz te ne bo kaj prida, ako je ne odvadiš.“

„Otrok je pač otrok, včasih pove kaj, da le zine. Če se pa že le zlaže, se ni čuditi, kakšne so dandanes šole!“

In tako so bile šole vsega krive.

A nista se dolgo razumeli, ker je bila Neža opravljiva, sta si prišle kmalu navzkriž, Jerčka bi jo bila gotovo na miru pistila, da ji ni bila Jerčka 10 K dolžna in te je hotela imeti nazaj. Opominjala jo je večkrat, a Neža se je vedno obregnila, da nima, da že še dobi svojih par vinarjev, ter je zraven še vedno pristavila kako žarko besedo, da je upnico jezila.

Ko le ni hotela vrniti, šla jo je Jerčka še enkrat tirjat in sicer na njeni dom. Neža je baš nekaj krpala v sobi, ko je zapazila skozi okno soseda. Takoj je uganila, kam in po kaj gre. Skrila je šivanje in rekla otrokoma Lojziki in Franceku, ki sta se igrala pri peči: „Oma sitna coprnca pa že gre. Skrijem se v kuhinjo, a vidva recita, da sem šla na polje.“

„Mati“, se je oglasil Francek, „v šoli so nam rekli, da se ne sme lagati, ker je greh.“

„Budalo“ je rekla mati in smuknila v kuhinjo, kajti Jerčka je bila že blizu.

„Kje pa je mati?“ vprašala je Jerčka stopivši v sobo.

„Na polje so šli k žanjicam, južino so jim nesli“, je odgovorila Lojzika.

„Na polje? Saj ste že ovi dan poželi! — Že vem, zlagala si se, ti grda lažnjivka. Kje so mati, Francek, povej ti“, se je obrnila do Franceka, „je li, skrili so se?“

„Da, v kuhinji so“ je zajecjal Francek, več ni mogel, ker sestra ga je tako žareče pogledala, kakor da bi ga hotela prebosti z očmi in je začela blebetati:

„Kaj ste me prišli sem zmerjat za lažnjivko? Kaj sem vam storila. Poberite se, saj vas nihče ni vabil.“ —

Hmm, ti seme lažnjivo, zdaj se boš pa še obregalo nad menoj.“

„Kdo je seme lažnjivo? Menda ti sraka!“ se je zadrta Neža, ki ni mogla nikakor trpeti, da bi kdo zmerjal njeno Lojziko.

Beseda je dala besedo, vnel se je hud prepir. Ker sta bili Neža in Lojzika dve, a Jerčka sama, morala se je slednja umakniti, ko je uvidela, da nič ne opravi.

Ko je Jerčka odšla, si je oddahnila Neža ter rekla: zdaj sva jo pa, ha - ha! ne pride tako hitro po tiste goldinarčke, bom imela vsaj mir. Dobro si mi pomagala, Lojzika.“ — In pohvalila je hčerko, ker ji je pomagala ozmerjati Jerčko.

„Kaj se pa ti tukaj kisaš, bukovec telebasti“ se je obrnila mati k Franceku „treba ti je bilo povedati, kje sem! Čakaj ti ničvrednež grdi, danes ne dobiš nič kruha v šolo — —“ Pogledala je na uro, bilo je že skoraj devet. Francek je hitro zgrabil za torbico, Lojzika pa je rekla: „Mati, naj bom danes doma. Gospod učitelj bodo hudi, ker bom prepozna.“

„Le bodita doma oba“, odločila je mati, ko je zapazila, da je pri kregu z Jerčko čas preveč potekel.

„O mama, naj grem v šolo“, prosil je Francek „saj bom celi pot tekkel. Danes bomo pisali v spisnice, pustite me v šolo.“

„Danes boš doma, kar sem rekla, sem rekla, kaj bi trobil v svet, kaj se je zgodilo doma. Jutri pa povejta v šoli, da sta bila bolna.“

Lojzika je pričela skakati samega veselja, da ji ni treba v šolo, ker učila se ni rada. Francek pa se je jokal ter rekel, da ni bolan, da se ne more jutri v šoli gospodu zlagati.

„Čakaj ti bukovec zabiti, bom ti jaz pokazala“ in udarila ga je z roko parkrat za ušesa, da je kar zazvenelo, „tja deni torbo, pa v kot se poberi. Danes se mi ne ganeš iz sobe.“

Prilično
150-200 lepih ravnih hrastov
15—20 metrov dolgih na rasti, prodaja
Jože Ogorevc.
Mali vrh pri Brežicah.

Naznanilo.

Občinski odbor je v svoji seji dne 4. listopada sklenil, da bo dal občinsko hišo po dražbi dne 2. prosinca 1907 v najem; hiša obstoji iz dveh sob, kuhinje, kleti in vrta.

Kdor bi želel hišo v najem vzeti, naj se oglasi na licu mesta 2. jan. 1907.

Kapele, dne 1. grudnia 1907.

And. Požar,
župan.

Naznanilo.

Ker se večkrat ljudje pritožujejo, da pride v hišo ponujati slike, okvirje, zrcala, šipe eden ali drugi agent, hi pravi, da je od mene poslan, in da nadalje vzame različne knjige v vezavo in jih pridejo stranke k meni iskat

naznanjam s tem,

da nisem še dosedaj nobenemu dal pooblastila za mene in moj račun nabirati naročila, sprejemati knjige v vezavo, ter prosim, da se take lažnjive spodi iz hiše in se mi to naznani, da lahko kazensko postopam proti takim goljufom in škodljivcem.

Naznanjam, da sem edini v Brežicah hiš. št. 35. (zraven „Narodnega doma“), ki imam veliko zalogo vsakovrstnih šip, zrcal, okvirjev, vsake vrste papirja, knjige, različne božične reči na debelo in drobno razprodajo, in sprejemam dela za tiskarsko in knjigo-veško obrt po najnižji ceni.

Varujte se toraj drugih takih trgovcev, ki se za moje ime skrivajo.

Krško.

Anton Umek

Brežice.

Naznanjam uljudno slav. občinstvu in gosp. vino-gradnikom, da imam dobro urejeno

kleparsko delavnico
v hiši gosp. dr. Strašeta (pri frančiškanski cerkvi) v Brežicah

in prevzamem vsa v to stroko spadajoča dela, kakor: pokrivanje raznovrstnih streh s pločevino (plehom), postavljanje raznih žlebov, odvodnih ceví, izvršujem tudi umetna stavbena ornametna dela, dobro zanesljive strelovode itd. Izdelujem nove in v popravilo prevzamem raznovrstne brizgalnice in prasilnice za vinograde, kuhinjsko posodo, popolno napravo kopališč, razne banje, vodovode itd. Sploh izvršujem vsa dela iz bakra, medu in raznih kovin.

Cene zmerne!
Postrežba solidna!

Priporočam se za obilno naročbo

Ig. Zalokar,

stavljeni galanterijski in umetni ornametni klepar.

In ves dan je moral biti Franček za kazen v temnem kotu v sobi, Lojzika pa je letala zunaj po vrtnu, si pela in nabirala črešnje, ki so bile tako okusne.

Tako je vzgajala Neža svoja otroka. Ni čuda tedaj, če sta postala lažnjiva in tudi kradljiva. Lojzika je postala največja klepetulja in njenega lažnjivega jezika so se bali po vsej fari. Franček pa je bil surov pretepač, ki je rad zmikal tuje blago, če je le mogel. Hudo se je godilo Neži na stare dni, lastna otroka sta jo za norca imela ter ji prizadela mnogo gorja. A kdo je bil kriv?

Gospodarski paberki.

O uporabi karbolineja. Karbolineju se pri-meša nekaj pogašenega apna, da se lažje vidi, koder se je mazalo. S to zmesjo namažemo z ometihom deblo in veje, kakor visoko kdo seže, Zajec se takih dreves ne loti. Nadaljni učinek je ta, da se ves mrčes ugonobi, in se stara raskava skorja otrobi, kakor hitro začne vegetacija (zele-neti.) Treba je tako ravnati posebno pri starih drevesih. Če je katero drevo obolelo na raku ali grinti, če so breskve ali marelce obolele na smolnem toku, tedaj je treba ob času vegetacije namažati s karbolinejem dotična mesta. Prav dobro služi čopič.

Zoper fusikladij je škropiti v jeseni ali po zimi. Naredi se mešanico iz 15% karbolineja in mlačne vode. Spomladi se škropi pred cvetom z 10 odstotno in po cvetu z 2 odstotno mešanico. Paziti je pri zadnji škropitvi, da se zmes kakor pršavica siplje na listje. O nadaljnjih poskusih poročamo prilično.

Pri tej priliki opozarjamo naše tehnične obrtnike, naj izumijo škropilnice, ki zelo na drobno škropijo. Sedanje za škropanje zoper peronosporo ne ustrežajo povsem. Sadjarstvu bi se gotovo najbolj ustreglo.

Letošnja letina krompirja v Avstriji. Izvzemši južno Tirolsko, Goriško, Furlansko, Krajnsko in Dalmacijo je bila krompirjeva letina letos v celi Avstriji slaba. Krompirju je škodovalo vlažno vreme.

Vinogradniki! V vinogradu lahko celo zimo gnojite. Gnojiti je najbolje tako, da izkopljete nad vsakim trsom 20 cm globoko jamo ter vsipljete v njo za košarico gnoja ter z zemljo pokrijete. Kdor ima trsje v zemlji, ki je še močna, ker je morda rayno pred leti bila pognojena, naj namesto gnoja zasiplje okoli vsakega trsa pol kile sadra (gipsa). Tako delo čudovito podpira moč trsa in njegovo rodovitnost! In delo ni težko in ni drago.

„Zadruga“. Ob novem letu preneha izhajati list „Slovenska združba“ ki ga je izdaval doslej g. Ivan Lapajne v Krškem. Namesto tega začne vrta „Zadružna zveza“ v Celju takoj ob novem letu začeti izdajati začasno mesečnik „Zadruga“ z izključno zadružnimi razpravami. Uredništvo je v rokah znanih strokovnjakov gg. dr. V. Kukovca in ravnatelja Franja Jošta.

Misli slovenskega kmeta.

Naš finančni minister je pred kratkim v drž. zboru utemeljeval državni proračun za leto 1907, katerega točka „kmetijstvo“ nas kmete najbolj zanima. Povedal je, da se proračun poljedelskega ministrstva za leto 1907 zviša za K 6,181.225. Iz poročila nas Slovence najbolj zanima, da so se svote za živinorejo in mlekarstvo, za vinorejo, za kmetijski pouk (kmetijske šole) in za zadružništvo od lanskega leta izdatno zvišale.

Vlada bo imela torej v prihodnjem letu višje svote na razpolago in naloga naša je, tirjati od vlade, da tudi nam Slovencem trohico te svote prizna.

Ne bodimo strahopetni, ustanavljajmo zadruge, kjer so tla za to ugodna. Skrb zadruge naj bo, da si omisli kraju potrebne gospodarske pripomočke, da zboljša in skrbi za umno živinorejo itd. Seve ne more zadruga iz lastnih moči vsega tega doseči, pa začeti, delati je treba in

ako dežela in država vidita, da vodstvo zadruge ima dobro voljo za gospodarski napredek, pa ji manjka pripomočkov, dala bo podpore, treba je le pridno trkati. Vlada je dokazala s podporami, da ji je mar razvoja zadružništva, a pri nas Slovencih je zadružništvo primeroma slabo razvito. Mi prispevamo k državnim potrebam kakor Nemci in naši groši gredo v podporo nemškim zadrugam.

Srdit boj bijejo večja mesta zaradi visokih cen mesa. Trgovska in obrtna zbornica na Dunaju je sklenila, da upliva na vladno naj odpre uvoz živine iz Rusije in Rumunske, torej iz dežel, kjer so kužne bolezni nekaj navadnega. Če kupi kmet kakosibodi živinčce na Ogrskem ali Hrvatskem, že mora naznaniti, da isto živinozdravnik pregleda in kmet ga plačaja.

Če ti slučajno kako živinčce pogine, moraš tudi — da se ogneš občutljivi globi — naznaniti, in živinozdravniki pridejo in ako se jim, četudi ni res — kaj sumnjivega domneva, ti pokopljejo živino, ali pa kontumacirajo dvor, da ne moreš v doglednem času nič prodati. Kdo ima škodo drugi ko ti? Tem gospodom pri zbornici pa je deveta briga, če se okuži po uvozu vsa živina v državi.

Pa ogledjmo si to natančneje! Ali res živinorejec tako drago prodaja svojo živino? Ali je res cena živine v razmerju s ceno mesa tako poskočila? Kaj še! Živina se je sicer podražila, toda neznatno v toliko, da se kmetu reja živine, ker je krma v ceni zdatno poskočila, primerano dobro plača. Da pa je meso drago, je lahko umljivo, ker od kmeta kupi živino prekupec, ta jo proda večjemu kupcu, ta trgovcu z živino v večje mesto in šele na sejmu v mestu mesarju. Vsi ti medkupci pa hočejo iz take kupčije živeti, obogateti, ti tedaj imajo dobiček, kmet pa, ki je živino redil, dobi za skrb in delo — nič.

Mesar proda kože navadno židu, ta jih proda tvrdki, ista jih podela v usnje in jih trži usnjarjem v prodajo. Žid in tvrdka sta tukaj odveč — mesar prodaj kože usnjarju, kateri jih podela in usnje proda. Imela bodeta oba pošten zaslužek in mi ceneje usnje, ker dobiček, kateri bi imela žid in tvrdka, odpadeta. Take in enake zadeve odstraniti je naloga trgovskih in obrtnih zbornic, ne pa zadeve, katere v njih delokrog ne spadajo.

Živinoreja je tedaj še edina, katera kmetu pod sedaj še obstoječimi cenami reje dobro plača. Kaj pa ostale panoge?

Cene pridelkov so tako slabe, da bode kmet v kratki dobi le toliko vsejal, kolikor za prevžitek svoje družine potrebuje.

Vinograde mu je uničila uš in z visokimi stroški je prenovil svoje vinograde. Zdaj že pridelava precej vina, pa primerno prodati ga ne more, ker večje trgovine kupujejo vino ceno na Ogrskem — navmes tudi ponarejeno židovsko vino — in mi ga moramo za drag denar — kot domače vino — piti.

Delavne moči so dražje — pa pomanjkuje še jih, ker vse sili v mesta, kjer je delo manj naporno in zaslužek večji. Cene za potrebnosti v gospodarstvu so poskočile, davki z dokladami se večajo. Kako naj tedaj izhaja kmet? In vendar si je upal finančni minister pri predložitvi proračuna za leto 1907 v državnem zboru trditi, da je „avstrijsko kmetijstvo v najboljših razmerah“.

Poučni kotichek.

Pod tem naslovom nameravamo posebno za naše priprosto ljudstvo razpravljati v kar najkrajših besedah raznovrstne temeljne pojme iz vseh strok, torej politike, gospodarstva, književnosti, zgodovine itd. in si želimo obilo sodelovalcev.

Kedaj so prišli Slovenci v naše kraje?

Pred Slovenci so stanovali v naših krajih več ali manj časa razni narodi: Kelti, Rimljani, Germani in drugi. Med letom 568 in 595 po Kristusu so zasedli Slovenci, prišedši polagoma iz severoizhoda, ne le vse tiste kraje, koder sedaj bivajo, temveč celo sedanje Štajersko, Koroško, vzhodno Tirolsko, obmejne dele Solnograškega, Dolenje in Gorenje Avstrije, Ogrsko do Donave, Kranjsko in velik del Primorskega. Bili so mogočen narod. Za sosede so imeli na zapadu Bavarce, na izhodu

divje Obre. Prvi slovenski kralj je bil Samo, ki je vladal od l. 623 do 658.

Dobrih 13 stoletij so torej Slovenci že v sedanjih krajih, ki so postali naša domovina, katero hočemo braniti z vsemi močmi.

Društvene stvari.

Mešani pevski zbor v Št. Jurju ob juž. žel. priredi v nedeljo, 16. t. m. koncert v prostorih g. Alojzija Nendl - na s sledečim sporedom: T. F. I. Vilhar: „Trojletni Zvonci“ — meš. zbor. 2. „Oblaček“ — moški četverosp. 3. I. Raff: „Kavatnia“ — gosli glasovir, 4. E. Adamič: „Deklece, poglej“ — meš. zbor. 5. Vinko Krek: „Sogovor z domom“ — meš. zbor. 6. Kalliwoda: „Koncertni valček“ — gosli, — glasovir 7. A. Fachs: „Ljubici pod oknom“ — moški četverosp. 7. Dr. J. Ipavič: „Gubi, Gudalo!“ — meš. zbor s tenor — sopran — alt — solo.

Vstopnina 1 K za osebo — ljudstvo 50 v. Začetek ob 7 uri zvečer.

K mnogostevilni vdeležbi vabi pevski zbor.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani ponavlja opozarja svojih iz zlate Prage doposlanih božičnih razglednic. Oddalo se jih je že sila veliko; a jih imamo še več v založbi. Segajte Slovenci, po njih in čestitujoč ž njimi svojim dragim podprite obenem še nas, ki Vam želimo najveselejšega božiča in blaženega 1907 ega novega leta. — Radi težkoč ob dopošiljavti pa jih ne oddajemo manj nego 100 komadov in ne pošiljamo nikamor in nikomur na ogled. Vodstveni odbor jim je namreč prisodil trojno umetniško vrednost.

Živinski sejmi na slovenskem Štajerskem

v mesecu decembru (grudnu):

Lučane 6. dec. — Brežice 19. dec. — Dobova 9. dec. — Dobrna 6. dec. — Teharje 19. dec. — Žalec 13. dec. — Sv. Duh na Stari gori 13. dec. — Zeleni Travniki (Wies) 4. dec. — Konjice 3. dec. — Vitanje 27. dec. — Buče 9. dec. — Sv. Miklavž v Polju (okr. Kozje) 6. dec. — Sv. Peter (okraj Kozje) 13. dec. — Planina 3. dec. — Jurklošter 13. dec. — Laško 21. dec. — Trbovlje 5. dec. — Lipnica 28. dec. — Vuzenica 6. dec. — Sv. Ilj v Slov. gor. 9. dec. — Cmurek 6. dec. — Sv. Križ pri Slatini 15. dec. — Slatina 20. dec. — Sevnica 6. dec. — Studenice 13. dec. — Šmarje 4 dec.

V Medjimurju in v Prekmurju na Ogrskem:

Lendava 20. dec. — Prelog 3. dec. — Sobota 6. dec. — Štrigova 4. dec.

Važno za gospode!

Naznanjam, da sem vpeljal perilo: ovratnike in zapestnice, moderne in najnovejše fasone iz svetovno znane tovarne znak „Veriga“.

Nadalje sem vpeljal usnjate (glazé)-rokovice, zimske in letne, za dame in gospode, moderne barve in solidne kakovosti.

Zalogo kravat sem zelo povečal in v svrhu dobave istih sem stopil v zvezo s prvimi tovarnarji naše države.

Vedno velika zaloga finih žepnih robcev, pristnega blaga in finih dežnikov za dame in gospode.

R. Stermecki,

založnik c. kr. državnih uradnikov

Celje.

Naznanjam vljudno sl. občinstvu, da bodem od sedaj naprej

dalmatinsko črno in opol-vino

katero se je tukaj že tako priljubilo, tudi na veliko od 56 litrov naprej po nizki ceni prodajal.

Vino kupujem izključno le na mestu v Dalmaciji in morem raditega za čisto naravno blago jamčiti in ga tudi vsem boleham, slabokrvnim, kakor vsem od kake bolezni okrevajočim najbolje priporočati; tako tudi gostilničarjem. Priporočam svojo trgovino z mešanim blagom. Blago imam solidno, cene zmerne, postrežbo točno.

10-7

Josip Cizel na Polzeli (Štajersko).

Slav. občinstvu uljudno naznanjam, da imam

veliko zalogo svojega vina

belega in črnega. Na zahtevo pošljem vzorce. Cena je 18 gld. za hektoliter 5-5

JOŽEF LOGAR, Dignano (Istra).

RAZLIČNE TEHTNICE.

ŠTEDILNA OGNJIŠČA,

VSAKOVRSNE VODOVODE,

PREVZAMEM POPOLNO NAPRAVO KOPALIŠČ,

VSAKOVRSNE ŽELEZNE OGRAJE

primerna za vsako stavbo, osobito za tovarne, skladišča ali hleve, napeljavno strelovodov itd.

Sploh izvršujem vsa stavbinska in umetniška v mojo stroko spadajoča dela po tovarniških cenah.

Priporočam se za obilno naročbo

Ivan Rebek,

stavbeni in umetni ključavničar
Celje, Poljska ulica št. 14.

Izdelujem nove ter popravljam tudi stare, bodisi decimalke, premostne ali sploh vsake vrste tehtnic.

vsakovrstna, velika in najfinejša, kakor tudi mala in prosta, izdelujem sam. Za ista prevzamem tudi nabavo pečnic, kakor tudi zidarska dela z jamstvom dobrega izvršila. — Štedilna ognjišča imam vedno v zalogi; po poslani meri se ista hitro izvrše.

bodisi iz studencev, vodnjakov ali hidravličnimi vidri, odkoder se voda lahko poljubno napelje bodisi v kuhinje, pralnice, dvorišča, hleve ali vrtove.

najsibodo gorka, mrzla ali parna kopališča, bodisi za zasebnike, zavode, občine itd. — Izvršujem vsa konstrukcijska dela, kakor mostiče, železne

cvetličnjake, verande, stopnjice, ravne ali okrogle.

(tudi iz žice), na pr. za stopnice, cerkve, šole, grobove, vrtove in zasebne hiše itd. —

Železna vrata za prodajalne in skladišča ali pokopališča. — Popolnoma železna okna,

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami
prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina

CELJE, Rotovška ulica št. 2.

priporoča

kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir.

Svinčniki, peresa, peresniki, radirke, kamenčki, tablice, gobice, črnilo.

Trgovske knjige v vseh velikostih, črtane z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali pol usnje vezane.

Odjemalne knjižice paznih co renah.

Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade
krajne šolske svete, uiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Papirnatere vreče vseh velikosti po originalnih tovarniških cenah.

Stambilje pečatniki, vignete, (Sigelmarken) za urade in privatnike izvršujejo se v najkrajšem času.

Dopisnice umetne, pokrajinske in s cveticami od najpreprostejše do najfinejše izpeljave.

Albumi za slike, dopisnice in poezije.

Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago.

Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. Priznana dobro blago. Solidna in točna postrežba.

Slovenci!

Spominjajte se družbe

sv. Cirila in Metoda!

Poskusite
in priporočite
izdelke

Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Učenca

3-3 za sodarsko obrt sprejme takoj

Franc Pipan

sodar v Brežicah.

Trgovina s papirjem pisalnim in risalnim orodjem, založba risank in pisank

ANZON UMEK

v Brežicah in v Krškem

priporoča svojo na novo dopolnjeno izbiro galanterijskega blaga v najmodernejših proizvodih tu- in inozemske provenijence, nadalje različne igrače, veliko zalogo šip, navadnih in finih v vseh barvah, gladke in pisane, zrcala, okvire, podobe, statue, križe, molitvenike i. t. d.

Tiskovine za šole in krajne šolske svete, za občine in razne urade; sprejme naročila na vsakovrstne časopise, modne žurnale in knjige v vseh jezikih. Dalje prekrbi vsakovrstna tiskarska in knjigarska dela iz Zadrúžne tiskarne in knjigoveznice v Krškem.